

2013 W1010

23 januari 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.B.M. Kaaij, advocaat te Nijmegen

tegen:

(wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Missionarissen Oblaten van de Onbevleete
Maagd Maria

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 24 juni 2014. Op 26 augustus 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], regio-overste van de Missionarissen Oblaten van de Onbevleete Maagd Maria. Op 18 december 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen met haar partner. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Kaaij.

Namens de Missionarissen is verschenen [regio-overste].

2. De klacht

2.1. Klaagster komt uit een druk zakelijk gezin van zes kinderen. Klaagster is het jongste kind. Het gezin kwam in aanraking met aangeklaagde. Hij kwam weleens op huisbezoek en vanaf die tijd viel zijn oog op klaagster. Hij kwam daarna steeds vaker langs. Wanneer klaagster buiten was, kwam hij geregeld langsfietsen en dan stapte hij af om een praatje te maken. Klaagster vond het wel raar want aangeklaagde zei elke keer hetzelfde: 'Wat zie jij er toch weer mooi uit, wat heb je mooie haren, wat heb je leuke kleren aan...' Klaagster voelde dat het raar was. Het voelde vervelend en ongemakkelijk.

De moeder van klaagster was altijd zeer verguld met het bezoek van aangeklaagde. Aangeklaagde vroeg op enig moment aan klaagster of zij samen met haar buurjongen [naam] wat typewerk wilde verrichten op de pastorie. De moeder van klaagster vond dit een fantastisch plan. Klaagster had net haar typediploma gehaald en kon zo mooi oefenen. De moeder van klaagster vertelde ook aan anderen dat haar dochter op de pastorie mocht typen. Klaagster vond het niet zo erg om dit te doen. Klaagster en haar buurjongen kregen aandacht,

thee en koekjes. De buurjongen van klaagster stopte er al snel mee. Klaagster wilde ook stoppen maar dat mocht niet van haar moeder. Toen klaagster alleen naar de pastorie ging, zag ze aangeklaagde vaker. Zijn complimenten over haar uiterlijk namen toe. Hij drong steeds meer in haar leven in. Klaagster werd een toberig kind dat minder vaak naar buiten ging. Daar zou aangeklaagde weer bij haar komen staan met zijn vleierijen die heel ongemakkelijk aanvoelden. Klaagster schaamde zich ook, ze was bang dat leeftijdsgenoten het zouden zien of horen. Klaagster ging zich meer isoleren en durfde er niet met leeftijdsgenoten over te praten. Klaagster deed op school zo normaal mogelijk, ze wilde vooral niet opvallen. Klaagster bleef vaker binnen en bedacht een plan. Klaagster ging heel veel voor school werken zodat ze het werk voor de pastorie er niet bij kon doen. Klaagster werd een studiebol. Ondanks de aanwijsbare drukte, moest klaagster van haar moeder blijven typen op de pastorie.

Omdat dit niet lukte, bedacht klaagster een ander plan. Ze deed haar haren niet meer en deed stomme kleren aan. Aangeklaagde bleef bij klaagster thuis komen. Hij was een graag geziene gast. Ook buiten kon klaagster niet ontsnappen aan aangeklaagde. Hij bleef haar aaien over haar haren tijdens het typen en hing over haar schouders heen om mee te kijken. Hij leunde dan tegen klaagster aan. Klaagster weet nog hoe dat voelde en hoe zwaar en warm ademend hij bij haar oor kwam en dingen over haar typewerk zei.

Op een dag zei aangeklaagde: 'Ik wil je graag nog wat schilderijen laten zien, kom eens even hier.' Dit was in een kamer rechtsonder in de pastorie. Hij liet klaagster naar een schilderij kijken terwijl hij achter haar stond. Hij hield zijn handen gestrekt onder haar oksels vooruit ter hoogte van haar borsten en liet haar toen van links naar rechts kijken. Klaagster voelde hoe zijn handen haar borsten aanraakten tot aan haar tepels toe. Klaagster was doodsbang. Ze was versteend en durfde niets te doen.

Klaagster ging vanaf dat moment smoezen bedenken om niet met aangeklaagde mee te hoeven naar de kelder om meer schilderijen te bekijken.

Klaagster wist echter dat ze de week erop weer naar de pastorie zou moeten. Ze kon niet ontkomen aan de macht van aangeklaagde. Klaagster durfde het niet te vertellen. Uiteindelijk heeft ze het aan [naam] verteld. Zij schrok ervan en zei dat klaagster het tegen haar ouders moest vertellen. Dat durfde klaagster nog steeds niet.

Van de één op de andere dag is aangeklaagde vertrokken. Hij zou zijn overgeplaatst. Klaagster bleef onrustig, aangeklaagde was zomaar verdwenen en kon dus ook zomaar weer terugkomen. Klaagster durfde niet zomaar naar buiten te gaan. Pas na maanden ontstond er rust bij klaagster.

2.2 Klaagster heeft in eerste instantie alles gebagatelliseerd, want in wezen was er toch niet echt iets gebeurd. Klaagster was naar eigen zeggen alleen maar aangeraakt en niet verkracht. De ervaring met aangeklaagde heeft echter een groot litteken achtergelaten, onder andere wat betreft de benadering van klaagster.

2.3 In die tijd maakte klaagster een afspraak met een aardig (school)vriendje [naam]. Dit was ver weg zodat aangeklaagde haar niet kon vinden. Tijdens de wandeling wilde [naam]klaagster zoenen. Klaagster kreeg onmiddellijk herinneringen aan het gebeurde bij het schilderij van aangeklaagde en zij wist niet hoe snel ze weer naar huis moest gaan.

2.4 Klaagster vindt het heel vervelend wanneer vreemde mensen haar tot heel dichtbij benaderen en haar ongevraagd ineens aanraken. Klaagster is extra van streek als mensen haar van achteren benaderen en zij dit niet in de gaten heeft. Wanneer zij iemand niet aan voelt of hoort komen dan kan ze als schrikreactie op een aanraking heel bot reageren. In een reflex duwt ze mensen van zich af.

2.5 Klaagster krijgt de kriebels als iemand tegen haar zegt dat ze mooi is of als iemand zegt dat ze mooie kleren aan heeft. Ze denkt direct dat daar wat achter zit.

2.6 Het misbruik heeft een negatieve invloed op de seksuele beleving van klaagster. Klaagster is op 19-jarige leeftijd getrouwd. In haar huwelijk ontstonden seksuologische problemen. Klaagster had geen zin in seks en had moeite met bepaalde aanrakingen en intimiteit. Klaagster besprak deze problematiek met haar toenmalige huisarts. De huisarts ging hier niet adequaat mee om. Klaagster voelde zich erg in de steek gelaten. Klaagster is direct van huisarts gewisseld maar heeft het nooit meer met haar huisarts besproken. Klaagster voelde zich ook niet veilig bij haar nieuwe huisarts omdat ze bang was dat hij alles had gehoord van haar oude huisarts. De man van klaagster hoopte dat de pillen zouden helpen maar er gebeurde geen wonderen. Klaagster heeft met haar man een weg gevonden op seksueel gebied. Het vergde veel tijd. Uiteindelijk werd het huwelijk ontbonden in 1987 en bleef klaagster achter met drie kinderen van 11, 9 en 6 jaar. Klaagster bleef alleen tot zij haar huidige partner in 2004 leerde kennen. Met hem heeft klaagster een bepaalde modus vivendi gevonden op seksueel gebied.

2.7 Het vertrouwen van klaagster in de kerk is verdwenen. Klaagster is nooit meer gaan biechten en heeft zich uitgeschreven.

2.10 Klaagster heeft geprobeerd bovengenoemde gebeurtenissen en ervaringen afgelopen 50 jaar zoveel mogelijk van haar weg te schuiven, wat niet lukte. Zo heeft klaagster tot 2013 gewerkt met slechthorende/autistische leerlingen. Ze is altijd betrokken geweest bij de leerlingen. Klaagster was perfectionistisch en wilde er volledig voor haar leerlingen zijn. Ze zouden niet zoiets vergelijkbaars mee hoeven maken als zij zonder enige hulp. Dit werk eindigde in een burn-out in 2009.

2.11 Het voornemen van klaagster om een klaagschrift in te dienen heeft meer overhoop gehaald dan zij vooraf had kunnen bedenken. Klaagster heeft het gebeuren als het ware weer opnieuw beleefd en er kwamen ook steeds meer details naar boven.

2.12 Het doel van de klachtenprocedure voor klaagster is om na bijna vijftig jaar aangeklaagde van haar weg te duwen. Klaagster wil gehoord worden, erkenning van het leed dat haar door aangeklaagde is aangedaan. Zij wenst excuus voor het misbruiken van zijn macht en gezag en het een jaar lang misbruiken van klaagster. Ook wil klaagster erkenning voor het gevolg van haar isolement van verdriet en onmacht.

3. De reactie op het klaagschrift

3.1 Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Regio-overste] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop en persoon van aangeklaagde via archief, gegevens van benoemingen, plekken waar hij heeft gewerkt en middels gesprekken met personen met wie hij heeft samengewerkt. Uit dat onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik, echter in het verleden werden zaken toegedekt en dood gezwegen. [Regio-overste] laat weten diep geschokt te zijn door wat er met klaagster is gebeurd; door deze zaken te benoemen en zo gedetailleerd te beschrijven heeft klaagster aan [regio-overste] en de Missionarissen een kant van hun medebroeder laten zien die zij niet kenden en die bij hen verontwaardiging en schaamte oproept.

[Regio-overste] heeft klaagster van ganser harte zijn spijt betuigd dat haar jeugdig idealisme door een medebroeder, te weten aangeklaagde, totaal gebroken werd en klaagster de pijn daarvan nog steeds voelt. [Regio-overste] heeft de hoop uitgesproken dat klaagster de kracht en steun zal vinden in het feit dat zij deze kwestie uit de verborgenheid heeft weten te halen.

3.2 Ter zitting heeft [regio-overste] gezegd dat hij het een indringend verhaal vindt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. Aangeklaagde heeft klaagster onverhoeds en opzettelijk aangeraakt aan de borsten en tepels.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden. Aangeklaagde heeft klaagster aan haar borsten betast.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de verklaring van de vriendin van klaagster, [naam]. Klaagster heeft [naam] verteld over het misbruik, vlak nadat het was voorgevallen.

Tenslotte wordt de verklaring van klaagster ondersteund door een gegrond verklaarde klacht tegen dezelfde aangeklaagde, bij de Klachtencommissie bekend onder het nummer 2011T 625. Blijkens voornoemde klacht hanteerde aangeklaagde dezelfde modus operandi; hij werkte zich bij gezinnen naar binnen, won het vertrouwen van de ouders en pleegde vervolgens seksueel misbruik.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met misbruik van gezag en gebruikmakend van de afhankelijkheidsrelatie waarin klaagster tot aangeklaagde verkeerde, hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Missionarissen Oblaten van de Onbevleete Maagd Maria de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 23 januari 2015 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. H.L. Miedema, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.